

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і практики іноземних мов та методики викладання

Курята Ю.В.,
Касаткіна-Кубишкіна О.В.,
Антоненко Н.Є.

Тексти лекцій з освітнього компонента:
**«Викладання іноземних мов в контексті
мультилінгвізму»**

Рівне - 2025

Курыта, Ю.В., Касаткіна-Кубишкіна, О.В. & Антоненко, Н.Є.
(2025) *Тексти лекцій з освітнього компонента «Викладання іноземних мов в контексті мультилінгвізму»*. Рівне, РДГУ, 107 с.

Укладачі: Ю.В. Курыта – к. психолог. н., доц. кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання РДГУ, О.В. Касаткіна-Кубишкіна – к. психолог. н., доц. кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання РДГУ, Н.Є. Антоненко – старший викладач кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання РДГУ.

Рецензенти: – к.пед.н., доц., завідувач кафедри іноземних мов Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука Кочмар Діана Анатоліївна

– к.психолог.н., доц. кафедри кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання РДГУ Верьовкіна Олена Євгенівна

Відповідальний за випуск: Курыта Ю.В. – к. психолог. н., доц. кафедри практики англійської мови РДГУ.

Навчально-методична розробка містить пояснювальну записку, початково-тематичний план освітнього компонента «Викладання іноземних мов в контексті мультилінгвізму», тексти семи лекцій із питаннями на перевірку засвоєння знань до них, список рекомендованої літератури та інформаційні джерела.

Затверджено на засіданні кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання РДГУ, протокол № 1 від 21 січня 2025 р.

Рекомендовано до друку навчально-методичною комісією філологічного факультету РДГУ, протокол № 2 від 28.01.2025 р.

© Курыта Ю.В., Касаткіна-Кубишкіна О.В., Антоненко Н.Є.
2025

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2025

ЗМІСТ:

Пояснювальна записка	4
Навчально-тематичний план	5
Лекція 1: The essence of multilingualism in the system of related concepts of “bilingualism”, “plurilingualism”, “polyglotism”, etc.	6
Лекція 2: Modeling the future of languages.	19
Лекція 3: Language situation in Ukraine.	32
Лекція 4: European experience of introducing multilingualism into the educational system.	46
Лекція 5: Development of Ukrainian system of teaching foreign languages in a historical perspective.	60
Лекція 6: Conceptualization of the English language for multilingual Europe.	78
Лекція 7: Languages throughout life.	88
Рекомендована література	100
Інформаційні ресурси	103

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сьогоднішній день полікультурна мультилінгвальна освіта засобами вивчення рідної та іноземної мов є важливою складовою модернізації цілей та змісту національних освітніх систем в країнах Європи. Україна знаходиться у незворотнім євроінтеграційнім русі, тож розуміння підходів Європи до такої мультилінгвальної освіти, вміння адаптувати їх до власних реалій – життєва потреба під час підготовки спеціалістів в освітній сфері в умовах глобалізації, економічної інтеграції та створення єдиного європейського ринку праці, забезпечуючи прагнення готувати спеціалістів європейського рівня.

У сучасному глобалізованому світі володіння іноземними мовами стає не лише конкурентною перевагою, а й просто необхідною умовою для успішного життя. Це стосується не тільки можливості працевлаштування у міжнародних компаніях чи подорожей за кордон, але й загалом розуміння світового контексту, доступу до інформації та культурного обміну.

Освітній компонент «Викладання іноземних мов в контексті мультилінгвізму» дає можливість здобувачам вищої освіти:

- **Ознайомитися з теоретичними основами мультилінгвізму:** різними теоріями та моделями, які пояснюють феномен володіння декількома мовами, а також чинниками, що впливають на його розвиток.

- **Ознайомитися з сучасними тенденціями у викладанні іноземних мов в умовах мультилінгвізму.**

Вивчення вказаного освітнього компонента дає здобувачам вищої освіти знання, навички та компетенції, які необхідні для успішної самореалізації в сучасному світі, він є важливою складовою частиною підготовки фахівців за спеціальністю 014 Середня освіта в умовах глобалізації, адже розуміння суті мультилінгвізму надає студентам безліч переваг, як академічних, так і особистих, це цінна інвестиція в їхнє майбутнє, яка може відкрити двері до нових можливостей для них та допомогти їм досягти успіху.

Навчально-тематичний план

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Implementation of the concept of multilingualism in foreign language teaching.

№ з/п	Тема лекції	Години
1	The essence of multilingualism in the system of related concepts of “bilingualism”, “plurilingualism”, “polyglotism”, etc.	2
2	Modeling the future of languages.	2
3	Language situation in Ukraine.	2
4	European experience of introducing multilingualism into the educational system.	2
5	Development of Ukrainian system of teaching foreign languages in a historical perspective.	2
6	Conceptualization of the English language for multilingual Europe.	2
7	Languages throughout life.	2

Рекомендована література

1. Mykhalchuk, N.O. & Ivashkevych, E.E. (2023) Models in the paradigm of multilingualism. *Social Science Research Network (SSRN)*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4358554>
2. Mykhalchuk, N., Levchuk, P., Ivashkevych, E. & Nabochuk A. (2023) Dynamic models of multilingualism on the territory of Western Ukraine. *PSYCHOLINGUISTICS*, Vol. 33, # 2, 114–144. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2023-33-2-114-144>, SCOPUS
3. Kucheriv, Ilko (2021) Democratic Initiatives Foundation. Nationwide survey URL: <https://dif.org.ua/en/article/den-ukrainskoi-pisemnosti-ta-movi-2021-chi-stae-derzhavnoi-movi-bilshe-u-publichnomu-prostori>
4. Kuriata, Yu.V.; Kasatkina-Kubyshkina, O.V. & Antonenko, N.Ye. (2024) *Multilingualism in Ukrainian Education in the Context of Eurointegration*. Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 15 лютого 2024 р., Рівне, с. 17-22.

Допоміжна

5. Бігунова, С.А. (2004) Культурологічно орієнтоване навчання як детермінанта розвитку самосвідомості особистості. *Наукові записки РДГУ “Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти”*. Рівне: РДГУ, Вип. 30. С.30-33.
6. Бігунова, С.А. (2004) Культурологічно орієнтоване навчання як фактор ефективного оволодіння школярами іноземною мовою. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України* [За ред. Максименка С.Д.] К. Т. VI. Випуск 1. С.36-40.
7. Бігунова, С.А. (2004) Теоретичний аналіз особливостей організації культурологічно орієнтованого навчання. *Нова педагогічна думка*. Рівне, № 4. С.42-45.
8. Бігунова, С.А. (2005) Проблема культурологічно орієнтованого навчання іноземною мовою в сучасних загальноосвітніх школах. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України*. [За ред. Максименка С.Д.] К. Т. VII. Випуск 1. С.36-41.

9. Бігунова, С.А. (2007) Психолого-педагогічні принципи культурологічно зорієнтованого навчання старшокласників іноземної мови. *Наукові записки РДГУ "Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти"*. Рівне, №38, С.260-263.
10. Бігунова, С.А. (2009) До питання психолого-педагогічного аналізу культурологічно зорієнтованого навчання школярів іноземній мові. *Мова і культура*. К.: Видавничий дім Бураго, Вип.12. Т. VIII (133). С. 312-318.
11. Бігунова, С.А. & Зубілевич, М.І. (2009) Подолання психологічних бар'єрів при вивченні іноземної мови засобами культурологічно зорієнтованого навчання. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Психологія і педагогіка"*. Острог: Вид-во Національного університету "Острозька академія", Вип.13. С.117-126.
12. Михальчук, Н.О. (2002) Розуміння культури як діалогічного спілкування – детермінанта формування миротворчих відносин людства. *Гуманітарна парадигма розвитку освітніх та економічних процесів у світлі концепції європейської безпеки: Матеріали міжнародної конференції*. Рівне, С.130-138.
13. Михальчук, Н.О. (2003) Культура як складова гендерних механізмів спілкування. *Актуальні проблеми психології: Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України*. К., Т.1. Вип.11. С. 129-132.
14. Михальчук, Н.О. (2004) Комунікативний метод навчання іноземних мов у контексті трансформації вищої освіти в простір кроскультурного спілкування. *Філологічні студії. Науковий часопис. Луцьк*, № 4. С.171-179.
15. Михальчук, Н.О. (2005) Кроскультурне спілкування як засіб розвитку міжкультурної компетенції особистості. *Проблеми державного будівництва в Україні. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Україна на шляху до європейської спільноти в умовах Помаранчевої революції"*. К., С.211-221.

16. Михальчук, Н.О. (2005) Формування професійної придатності майбутніх фахівців іноземних мов у контексті європейської інтеграції. *Формування громадянського суспільства в контексті Європейської інтеграції: Зб. наук. праць "Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ"*. Рівне, Випуск 5. С.340-344.
17. Михальчук, Н.О. & Івашкевич, Е.З. (2015) Особливості вивчення іноземних мов у культурологічно зорієнтованому освітньому просторі. *Матеріали VII Всеукр. Наук.-практ. конф. «Особистість в екстремальних умовах»*. Львів: Вид-во Львівського держ. ун-ту безпеки життєдіяльності, С. 65–76.
18. Bihunova, S.A.& Mykhalchuk, N.O. (2014) Psychological Peculiarities of Culturologically-Oriented Teaching Students a Foreign Language. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. Volume 2, No 2*. Košice, Slovakia: Academic Society of Michal Baludansky. P. 148-153. ISSN 1338-9432
19. Mykhalchuk, N.O. & Ivashkevych, E.E. (2015) Crosscultural communication as a way to develop intercultural competence. *Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Зб. наук. пр.* Рівне: РДГУ, С. 3–8.
20. Azhniuk, B. (2017) Ukrainian language legislation and the national crisis. In: Flier, M. S. & Graziosi, A. *The Battle for Ukrainian: A Comparative Perspective*, 365–387. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press. <https://www.husj.harvard.edu/articles/ukrainian-language-legislation-and-the-national-crisis>
21. Benhabib, S. (2002) *The claims of culture: equality and diversity in the global era*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9780691186542>
22. Flier, M., & Graziosi, A. eds. (2017) *The battle for Ukrainian: a comparative perspective*. Cambridge, Massachusetts: Ukrainian Research Institute, Harvard University. <https://www.hup.harvard.edu/books/9781932650174>

23. Masenko, L. (2020) Language conflict in Ukraine: finding of settlement. In: Müller, D. & Wingender, M. eds. *Discourse and Practice of Bilingualism: Contemporary Ukraine and Russia/Tatarstan*. Wiesbaden: Harrassowitz, 31–42. <https://catalog.libraries.psu.edu/catalog/33843715>
24. Nikolska, N., & Pershukova, O. (2020) Development of multilingual education in Ukraine. *SHS Web of Conferences* 75, 01004 <https://doi.org/10.1051/shsconf/20207501004>
25. Piccardo, E. (2018) Plurilingualism in the new era: A conversation with Enrica Piccardo (2018) *Argentinean Journal of Applied Linguistics*. May 2018. Vol. 6. No. 1, 75–91.

Інформаційні ресурси

1) Cultural aspects of communication:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLH99EwyQJliwYqVh7dfMFXPmjFHvDZII5>

2) European Center of Modern Languages

<http://www.ecml/>

3) A platform of resources and links on multilingual and intercultural education

<https://www.coe.int/en/web/language-policy/home>

4) [Platform of resources and references for plurilingual and intercultural education](https://www.coe.int/en/web/platform-plurilingual-intercultural-language-education/home)

<https://www.coe.int/en/web/platform-plurilingual-intercultural-language-education/home>

5) UNESCO and multilingual issues

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000226554>